

ТИББИЙ ТАЪЛИМДА РАҚАМЛИ ИМКОНИАТЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ

Худоёрова Ойсоат Келдиёровна,

Тошкент тиббиёт академияси доценти, педагогика фанлари номзоди

Шохида Ахроровна Раупова,

Тошкент Давлат Стоматология Институту, катта ўқитувчи

oysoatxudoyorova@gmail.com

raupova.shokhida1011@gmail.com

Аннотация: Мазкур мақолада тиббий таълимнинг рақамли имкониятларидан фойдаланиш йўллари ва йўналишлари ҳақида фикр юритилган. Шунингдек, тиббий таълимни рақамлаштиришга доир илмий-амалий тавсиялар берилган.

Калит сўзлар. Рақамлаштириш, инновация, имконият, рақамли билим, юксак тиббий маданият, таълим технологияси, рақамли муҳит.

Аннотация: В данной статье рассматриваются пути и средства использования цифровых возможностей медицинского образования. Также имеются научно-практические рекомендации по цифровизации медицинского образования.

Ключевые слова. Цифровизация, инновации, возможности, цифровые знания, высокая медицинская культура, образовательные технологии, цифровая среда.

Abstract: this article discusses the ways and means of using the digital possibilities of medical education. There are also scientific and practical recommendations for the digitalization of medical education.

Keywords. Digitalization, innovations, opportunities, digital knowledge, high medical culture, educational technologies, digital environment.

Она Ватанимизда Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишга киришганмиз. Мамлакатимиз тараққиёти йўлида Ватанпарвар ёшларимиз фаол иштирок этган ҳолда замонавий тиббиётнинг янги имкониятларидан самарали фойдаланиб ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар. Хусусан, келажакнинг рақамли саноатини яратиш, инсон капиталини ривожлантириш даражасини ошириш орқали рақамли тиббиётни ишга тушириш, тиббий таълимда рақамли

имкониятлардан самарали фойдаланиш талаб этилади. Бугунги кун тиббиёт аудиториялари компьютерлар, планшетлар, смарт – доскалар ва бошқа турдаги таълим технологиялари билан жиҳозланган. Дунёнинг бошқа жойларидаги каби Ўзбекистонда ҳам рақамли авлоднинг етти экранли авлоди: телевизор, компьютер, планшет, таблет, фаблет, смартфон, смартсоатлар пайдо бўлди. Бугунги кунда рақамли муҳитга эга бўлиш, талабаларнинг мустақил эркин ижодий фикр юритишига кенг йўл очади. Замонавий талабаларнинг пухта билим олиши ва меҳнат бозорида муваффақиятга эришиш кўникмаларини ривожлантиришга ундайди. Шунга кўра, ахборот ва коммуникация технологияларига асосланган инновацион таълим, дидактик моделлардан оммавий ва самарали фойдаланиш орқали тиббий таълим тизимини рақамли авлодга мослаштириш зарур. Айниқса, тиббий таълим жараёнида тадқиқот изланишли ёндашувдан фаол фойдаланиш асосида талабаларнинг билим, кўникмаларини ривожлантириш, ижодий қобилиятини шакллантириш мумкин. Бунинг учун рақамли асрда ноанъанавий услубда ўқитишни кучайтириш талаб этилади. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТ ТЎҒРИСИДА 34-модда. Инновацион фаолият соҳасидаги халқаро ҳамкорлик қоидаларига кўра, "биргаликда инновацион фаолиятни амалга ошириш, халқаро инновацион дастурлар ва лойиҳаларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш, уларни амалга ошириш учун қулай ҳуқуқий, иқтисодий, молиявий ва ташкилий шарт-шароитлар яратиш; инновацион фаолият соҳасида биргаликда кадрларни тайёрлашни, қайта тайёрлашни ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш ҳамда ўзаро тажриба алмашиш; инновацион фаолият соҳасида халқаро конференциялар, семинарлар, симпозиумлар, инновацион ярмаркалар (кўргазмалар) ва тадбирлар ўтказиш" таъкидланган.

Бугунги кунда тиббий таълим тезкор суръатларда рақамли ўзгаришларни талаб этади. Замонавий талабаларни билим олишга ва меҳнат бозорида муваффақиятга эришиш кўникмаларини ривожлантиришга ундаш усули энг долзарбдир. Ахборот ва коммуникация технологияларига асосланган инновацион таълим технологиялари ва дидактик моделларни оммавий ва самарали қўллаш орқали таълим тизимини рақамли авлодга мослаштириш зарур. Ахборот ва коммуникация технологиялари –рақамли авлод учун маърузалар ва семинарларни маълумотларга бой ва интерактив қилиб амалга ошириш воситаси бўлиб хизмат қиладики, бунда. ўқитувчилар талабаларнинг эҳтиёжларига йўналтирилган интерфаол ўқув жараёнида асосий таъсирни сақлаб қолади.

Ўқитувчи фаолиятининг самарадорлиги ўқув материални тўплаш, қайта ишлаш ва ўқитишда ҳамда замонавий ахборот ва коммуникация технологияларини қўллаш даражасига боғлиқ бўлади. Шунини алоҳида таъкидлаш

жоизки, рақамли асрда таълим қайта кўриб чиқилиши шарт. “Янги таълим технологиялари орқали олий таълимни модернизация қилиш”га қаратилган.

Концепциянинг мақсади – ўқитиш жараёнида инновацион таълим технологиялари ва дидактик моделларни ривожлантириш ва улардан самарали фойдаланиш орқали таълим тизимини рақамли авлодга мослаштириш, шу билан бирга охирги янги қурилмалардан фойдаланган ҳолда таълим олиш имкониятини таъминлашдир. Бу борада энг муҳим вазифалардан бири ўқитувчининг ихтирочилиги ва ишбилармонлигини оширган ҳолда инновацион таълим технологияларидан самарали фойдаланишга эришиш, видео маърузалар ва инновацион таълим технологиялари марказларининг миллий тармоғини яратиш, ўзаро рақамли алоқаларнинг атегик режасини яратиш ва амалиётга жорий этиш, Ўқув жараёнини ташкил этишда рақамли технологиялардан фойдаланишни кенгайтириш, ижодкор ва иқтидорли талабаларни рақамлаштириш лойиҳаларига жалб этиш, юқори самарадорликка эга бўлган рақамли қурилмалар билан жиҳозланган тузилмалар, ўқув хоналари, лабораториялар, медиастудияларнинг жамланмаси асосида “Рақамли компетенциялар марказлари”ни ташкил этиш орқали орттирилган тажрибани амалий қўллашга эришиш, замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва таълим технологияларининг мустаҳкам интеграциясини таъминлаш, педагог кадрларнинг касбий маҳоратини узлуксиз ривожлантириш, маъруза ва семинар дарслари учун интернет билан боғлиқ ҳолда интерфаол ва мультимедиали тақдимотларни ишлаб чиқиш; рақамли дидактика ва рақамли таълим моделларини қўллаш; ўқитувчилар ва талабалар учун лойиҳалар, диплом ишлари, илмий изланишларни муҳокама этиш учун илмий веб-сайт ишлаб чиқиш, ўқув хоналарини интерфаол тақдимот тизимлари, ноутбуклар билан жиҳозлаш, ўқув хоналарини интерфаол столлар билан жиҳозлашда ўқув муҳитини яхшироқ ва қулай бўлишини ҳисобга олиш, маърузалар давомида субъект ва субъект мулоқотини таъминловчи тизимлардан самарали фойдаланиш, электрон интерфаол мультимедиали ўқув материалларини яратиш, кутубхоналарни замонавий технология асосида таъминлаш, масофадан туриб фойдаланиш имконини берувчи электрон кутубхона тизимини кенг жорий этиш ва фондларини рақамлаштириш, рақамли таълим ресурсларининг миллий фондини яъни: электрон интерфаол мультимедиали ўқув материалларини яратиш, талабалар ва ўқитувчилар учун оммавий очик онлайн тренинг курсларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш, рақамли авлод учун асосий имкониятларни таъминлайдиган электрон дарсликлар ва ўқув қўлланмаларни ишлаб чиқиш ва ҳоказо.

«Электрон соғлиқни сақлаш» ахборот тизимлари ягона комплексини жорий этиш ва кузатиб бориш, уларнинг бошқа давлат органлари ахборот тизимлари

билан интеграциясини таъминлаш, зарур бўлганда, қонунчиликни такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш ва киритиш, шунингдек, тиббиёт соҳасини рақамлаштириш аҳволи ва амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ҳар ойда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясига ахборот киритиш юзасидан бевосита масъул эканликлари белгилаб қўйилсин” дейилади.

Ўзбекистонда тиббиёт соҳаси жаҳон тиббиёти тараққиётига ҳамоҳанг тарзда жадал ривожланиб бормоқда. Тинчлик ва соғлиқ – инсон ҳаёти учун энг керакли неъматлар. Хусусан, тиббиёт йуналишида бирламчи тиббиёт бўғинини касалликни эрта аниқлайдиган ва даволайдиган тизимга айлантириш, ихтисослашган марказлар томонидан жойларда тор доирадаги тиббий хизматлар ҳажмини ошириш ва сифатини тубдан яхшилаш, рақамлаштириш орқали соҳада қоғозбозлик, бюрократия ва коррупцияни кескин қисқартириш, тиббиётнинг барча йўналишларида рақобатни ривожлантириш ва хусусий сектор иштирокини кенгайтириш, тиббиёт ходимлари билимини ошириш, таълим ва илм-фанни ривожлантиришга жиддий эътибор берилмоқда. Шунингдек, электрон ҳукумат имкониятларини янада кенгайтириш, ҳамда рақамли технологиялардан кенг фойдаланишни таъминлаш мақсадида "истикболли инновацион ишланмалар ва стартап-лойиҳаларини амалга ошириш ҳамда уларни тижоратлаштириш" га жиддий эътибор берилди.

Пандемия шартлари барча соҳаларнинг рақамли имкониятларини ривожлантириш масаласини ҳар қачонгидан қатъий қўйди. Тиббиёт улар орасида муҳим ўрин тутди. Чунки унинг рақамлаштирилиши — нафақат энг яхши мутахассислар билан видеоалоқадан ташкил топган, у шунингдек, онлайн шаклда соҳа мутахассисларининг малакасини ошириш йўли билан айнан мана шу профессионализмга йўл ҳамдир.

Адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни инновацион фаолият тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ш. Мирзиёев, Тошкент ш., 2020 йил 24 июль, ЎРҚ-630-сон.

2. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси“, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сон Фармони билан тасдиқланган.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони соғлиқни сақлаш тизимида олиб борилаётган ислохотларни изчил давом эттириш ва тиббиёт ходимларининг салоҳиятини ошириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёев, Тошкент ш., 2021 йил 5 май, ПФ-6221-сон.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони "Рақамли Ўзбекистон - 2030" атегиясини тасдиқлаш ва уни самарали ва уни самарали амалга ошириш чоратadbирлари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёев, Тошкент ш., 2020 йил 5 октябрь, ПФ-6079-сон.